Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
L sērija

2025/441

10.3.2025.

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS REGULA (ES) 2025/441

(2025. gada 6. marts),

ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 paredz ārkārtas finansiālo atbalstu nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumu un dabas katastrofu skartām lauksaimniecības nozarēm Spānijā, Horvātijā, Kiprā, Latvijā un Ungārijā

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 ([1]), un jo īpaši tās 221. panta 1. punktu,

tā kā:

(1) 2024. gada oktobra beigās un novembra sākumā Spāniju skāra nepieredzēti spēcīgi nelabvēlīgi laikapstākļi. Secīgas izolētas zema atmosfēras spiediena epizodes izraisīja ārkārtīgi spēcīgas lietusgāzes un postošus plūdus, kas smagi ietekmēja ražošanu augļu un dārzeņu, vīna, olīvu un lopkopības nozarē. Pirms šiem ārkārtīgi nelabvēlīgajiem laikapstākļiem dažos reģionos kopš sezonas sākuma bija vērojams lietus trūkums un 2024. gada jūnijā, jūlijā un augustā – intensīvs karstums, kas noveda pie sausuma un pamatīgi ietekmēja dažu kultūru, it īpaši riekstu, produkciju.

(2) 2024. gada vasarā Horvātija piedzīvoja nepieredzēti skarbus nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumus. 2024. gada sākumā gaisa temperatūra Horvātijā kādu laiku bija par ilgtermiņa vidējiem rādītājiem augstāka, bet pēc tam – zemāka, un tas ietekmēja kultūraugu augšanas gaitu. 2024. gada jūlijā sekoja ārkārtīgi augstas temperatūras periodi un neparasti karstuma viļņi, kas būtiski ietekmēja dažu augļu un dārzeņu, vīna vīnogu, kā arī dažu laukaugu, jo īpaši kukurūzas, saulespuķu, sojas un cukurbiešu, produkciju.

(3) 2023. gada decembrī, 2024. gada janvārī un 2024. gada februārī Kipra piedzīvoja izteiktu lietus deficītu un rekordaugstu temperatūru, kā rezultātā iestājās sausums. 2024. gada pavasarī un vasarā mazs nokrišņu daudzums, sausums un ūdens trūkums turpinājās un ietekmēja labības un olīvu nozari un dažu augļu un dārzeņu, it īpaši mandeļu un vīna vīnogu, produkciju.

(4) 2024. gada jūlijā un augusta sākumā daļu Latvijas skāra vēl nepieredzēta apmēra nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumi, proti, ārkārtīgi intensīvas lietavas. Pirms šiem notikumiem 2023. gada decembrī un 2024. gada janvārī tika reģistrēta rekordzema temperatūra, sals un aukstuma viļņi, kam, sākot ar 2024. gada martu, sekoja neierasti silts laiks un pēc tam – 2024. gada maija sākumā – salnas. Šīs lielās temperatūras svārstības ietekmēja laukaugu, it īpaši labības un rapša, un augļu un dārzeņu, tai skaitā kartupeļu, produkciju.

(5) 2024. gada vasarā Ungāriju skāra nepieredzēta apmēra nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumi. Neparasti silta temperatūra kopā ar pastāvīgu nokrišņu deficītu un sausumu būtiski ietekmēja kukurūzas sējumus un – mazākā mērā – saulespuķu, sojas un cukurbiešu, augļu un dārzeņu, tai skaitā kartupeļu, nozari un vīna nozari.

(6) Lai gan pazīmes liecina, ka līdzīgi nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumi un dabas katastrofas tiek piedzīvotas visā Savienībā, jo ar klimata pārmaiņām saistītie riski lauksaimniecībai kopumā ir pieauguši, Spānijā, Horvātijā, Kiprā, Latvijā un Ungārijā tie bijuši ārkārtēji un skāruši vērā ņemamu ražošanas platību un produkcijas daļu.

([1]) OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj.

(7) Ievērojamais kaitējums, ko šie nelabvēlīgo klimatisko apstākļu notikumi nodarījuši lauksaimniecības produktu ražotājiem, un no tā izrietošais ienākumu zaudējums Spānijā, Horvātijā, Kiprā, Latvijā un Ungārijā skartajiem lauksaimniekiem apdraud lauku saimniecību ekonomisko dzīvotspēju.

(8) Tāpēc, lai palīdzētu risināt šo Spānijā, Horvātijā, Kiprā, Latvijā un Ungārijā pieredzēto nelabvēlīgo klimatisko apstākļu notikumu un dabas katastrofu sagādātās īpašās problēmas, būtu jāpieņem ārkārtas pasākums.

(9) Ievērojamais kaitējums un ciestie ekonomiskie zaudējumi, kas lauksaimniecības produktu ražotājiem radušies nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumu un dabas katastrofu dēļ, ir īpaša problēma Regulas (ES) Nr. 1308/2013 221. panta nozīmē, un tā nav viegli atrisināma ar pasākumiem, kurus veic saskaņā ar minētās regulas 219. vai 220. pantu. Situācija nav īpaši saistīta ar kādu noteiktu un vienreizēju tirgus traucējumu vai ar konkrētiem šāda tirgus traucējuma draudiem. Tā nav saistīta arī ar dzīvnieku slimību izplatības apkarošanas pasākumiem vai ar patērētāju uzticības zaudēšanu sabiedrības, dzīvnieku vai augu veselības risku dēļ.

(10) Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai pieejamā summa būtu jānosaka, ņemot vērā minēto dalībvalstu attiecīgo īpatsvaru Savienības lauksaimniecības nozarē un pamatojoties uz tiešo maksājumu neto maksimālo apjomu, kas noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/2115 ([2]) V pielikumā, kā arī ņemot vērā nelabvēlīgo klimatisko apstākļu notikumu un dabas katastrofu ietekmi minētajās dalībvalstīs.

(11) Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai šis atbalsts būtu jāsadala, izmantojot visiedarbīgākos kanālus, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, kuros ņemts vērā attiecīgo lauksaimnieku grūtību un faktisko ekonomisko zaudējumu apmērs. Tām būtu jānodrošina, ka lauksaimnieki ir atbalsta faktiskie labuma guvēji, un jāizvairās no jebkādiem tirgus vai konkurences izkropļojumiem.

(12) Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai piešķirtās summas tikai daļēji risinātu ekonomiskās grūtības, ar kurām saskaras lauksaimnieki, tāpēc būtu šīm dalībvalstīm jāatļauj ražotājiem piešķirt papildu valsts atbalstu saskaņā ar šajā regulā noteiktajiem nosacījumiem.

(13) Lai Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai dotu rīcības brīvību atbalstu sadalīt, ņemot vērā attiecīgo lauksaimnieku apstākļus, būtu jāatļauj šo atbalstu kumulēt ar citu atbalstu, ko finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, tomēr neizmaksājot lauksaimniekiem pārmērīgu kompensāciju.

(14) Lai nepieļautu pārmērīgu kompensāciju, Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai būtu jāņem vērā atbalsts, kas piešķirts saskaņā ar citiem valsts vai Savienības atbalsta instrumentiem vai privātām shēmām, kas paredzētas reaģēšanai uz ciestajiem ekonomiskajiem zaudējumiem.

(15) Ņemot vērā to, ka Savienības atbalsts ir izteikts euro, vienotas un vienlaicīgas piemērošanas interesēs ir jānosaka tām dalībvalstīm piešķirtās summas konvertācijas datums, kuras nav pieņēmušas euro par savu valsts valūtu, kā tas ir Ungārijas gadījumā. Šajā regulā atbalsta pieteikumu iesniegšanas termiņš nav noteikts, tāpēc ir lietderīgi Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2022/127 ([3]) 30. panta 3. punkta piemērošanas vajadzībām par valūtas kursa noteicošo dienu attiecībā uz šajā regulā noteiktajām summām uzskatīt šīs regulas spēkā stāšanās dienu.

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/2115 (2021. gada 2. decembris), ar ko izveido noteikumus par atbalstu stratēģiskajiem plāniem, kuri dalībvalstīm jāizstrādā saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku (KLP stratēģiskie plāni) un kurus finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda (ELGF) un no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), un ar ko atceļ Regulas (ES) Nr. 1305/2013 un (ES) Nr. 1307/2013 (OV L 435, 6.12.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj).

([3]) Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/127 (2021. gada 7. decembris), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/2116 papildina ar noteikumiem par maksājumu aģentūrām un citām struktūrām, finanšu pārvaldību, grāmatojumu noskaidrošanu, nodrošinājumiem un euro izmantošanu (OV L 20, 31.1.2022., 95. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2022/127/oj).

(16) Lai nodrošinātu šā ārkārtas pasākuma iedarbīgumu, labuma guvējiem ārkārtas finansiālais atbalsts būtu jāsaņem raiti. Turklāt būtu jānodrošina budžeta savlaicīga uzraudzība, kā arī pastāvīga sekošana līdzi lauksaimniecības rezerves izlietojumam un tā efektivitātei, lai šo rezervi padarītu maksimāli pieejamu un uzlabotu spēju nekavējoties reaģēt uz jaunām krīzēm. Tāpēc ir lietderīgi noteikt attiecināmības datumu, līdz kuram dalībvalstīm šis atbalsts jāizmaksā labuma guvējiem. Visi maksājumi, kas veikti pēc šā datuma, būtu jāuzskata par tādiem, kas uz Savienības finansējumu nav attiecināmi.

(17) Tālab izdevumi, kas Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai radušies šā ārkārtas pasākuma ietvaros, Savienībai būtu jāfinansē tikai tad, ja šādi izdevumi veikti līdz noteiktam attiecināmības datumam. Tāpēc šim ārkārtas pasākumam paredzētais atbalsts būtu jāizmaksā līdz 2025. gada 30. septembrim.

(18) Pēc 2025. gada 30. septembra veikti maksājumi par attiecināmiem nav jāuzskata nekādā gadījumā, tāpēc Deleģētās regulas (ES) 2022/127 5. panta 2. punkts, kas paredz pēc termiņa veikto mēneša maksājumu proporcionālu samazinājumu, nav jāpiemēro.

(19) Lai Savienība varētu uzraudzīt ar šo regulu ieviestā pasākuma efektivitāti, Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai būtu jāpaziņo Komisijai detalizēta informācija par šīs regulas īstenošanu.

(20) Lai nodrošinātu to, ka lauksaimnieki saņem atbalstu iespējami drīz, Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai šī regula būtu jāīsteno bez kavēšanās. Tādēļ šai regulai būtu jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

(21) Šajā regulā paredzētie pasākumi ir saskaņā ar Lauksaimniecības tirgu kopīgās organizācijas komitejas atzinumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

1. Lai lauksaimniekiem sniegtu ārkārtas atbalstu, ievērojot šajā regulā izklāstītos nosacījumus, Spānijai, Horvātijai, Kiprai, Latvijai un Ungārijai ir pieejams Savienības atbalsts, kura kopsumma ir 98 600 000 EUR.

2. Savienības izdevumi, kas radušies saskaņā ar šo regulu, nepārsniedz šādu kopsummu:

a) 68 000 000 EUR Spānijai;

b) 6 700 000 EUR Horvātijai;

c) 3 500 000 EUR Kiprai;

d) 4 200 000 EUR Latvijai;

e) 16 200 000 EUR Ungārijai.

3. Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija 2. punktā minētās summas izmanto pasākumiem, kuru mērķis ir visvairāk skartajiem lauksaimniekiem nozarēs un ražošanas jomās, ko iespaidojuši nelabvēlīgu klimatisko apstākļu notikumi skartajos reģionos, kompensēt ekonomiskos zaudējumus, kuri ietekmē viņu saimniecību dzīvotspēju.

4. Šā panta 3. punktā minētos pasākumus veic, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, kuros ņemti vērā faktiskie ekonomiskie zaudējumi, kas radušies skartajiem lauksaimniekiem. No pasākumiem izrietošie maksājumi nerada nekādus tirgus vai konkurences izkropļojumus.

5. Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija nodrošina, ka gadījumos, kad lauksaimnieki nav Savienības atbalsta maksājumu tiešie labuma guvēji, Savienības atbalsta radītais ekonomiskais ieguvums tiek pilnībā nodots lauksaimniekiem.

6. Tiesības pretendēt uz Savienības atbalstu par 2. punktā minētajiem Spānijas, Horvātijas, Kipras, Latvijas un Ungārijas izdevumiem, kas saistīti ar maksājumiem par 3. punktā minētajiem pasākumiem, ir tikai tad, ja šie maksājumi veikti līdz 2025. gada 30. septembrim.

7. Deleģētās regulas (ES) 2022/127 30. panta 3. punkta piemērošanas vajadzībām maiņas kursa noteicošā diena šīs regulas 1. panta 2. punktā noteiktajām summām ir šīs regulas spēkā stāšanās diena.

8. Pasākumus, kas veikti saskaņā ar šo regulu, drīkst kumulēt ar citu atbalstu, ko finansē no Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai.

9. Pasākumiem, kas veikti saskaņā ar 3. punktu, Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija var piešķirt papildu valsts atbalstu, nepārsniedzot 200 % no attiecīgajām summām, kuras noteiktas 2. punktā, un pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, ar noteikumu, ka izrietošie maksājumi nerada ne tirgus, ne konkurences izkropļojumus, ne pārmērīgu kompensāciju. Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija papildu valsts atbalstu izmaksā līdz 2025. gada 31. decembrim.

10. Lai Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija, piešķirot atbalstu saskaņā ar šo regulu, neizmaksātu pārmērīgu kompensāciju, tās ņem vērā atbalstu, kas reaģēšanai uz attiecīgajiem ekonomiskajiem zaudējumiem piešķirts saskaņā ar citiem valsts vai Savienības atbalsta instrumentiem vai privātām shēmām.

2. pants

1. Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija nekavējoties un ne vēlāk kā 2025. gada 31. maijā Komisijai par 1. panta 3. punktā minētajiem pasākumiem paziņo šādu informāciju:

a) veicamo pasākumu apraksts;

b) atbalsta piešķiršanas metožu noteikšanā izmantotie kritēriji, atbalsta summas un metodes un pamatojums atbalsta sadalei starp lauksaimniekiem;

c) to pasākumu plānotā ietekme, kuru mērķis ir lauksaimniekiem kompensēt ekonomiskos zaudējumus;

d) darbības, kas veiktas, lai pārbaudītu, vai plānotā pasākumu ietekme ir panākta;

e) darbības, kas veiktas, lai nepieļautu konkurences izkropļojumus un pārmērīgu kompensāciju;

f) prognoze par Savienības izdevumu maksājumiem sadalījumā pa mēnešiem līdz 2025. gada 30. septembrim;

g) saskaņā ar 1. panta 9. punktu piešķirtā papildu valsts atbalsta lielums;

h) darbības, kas veicamas, lai kontrolētu lauksaimnieku tiesības pretendēt uz atbalstu un aizsargātu Savienības finanšu intereses.

2. Spānija, Horvātija, Kipra, Latvija un Ungārija ne vēlāk kā 2026. gada 31. martā Komisijai paziņo kopējās summas, kas izmaksātas par katru pasākumu (attiecīgā gadījumā sadalījumā pa Savienības atbalsta summām un papildu valsts atbalsta summām), labuma guvēju skaitu un veidu un pasākuma iedarbīguma novērtējumu.

3. pants

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.*

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2025. gada 6. martā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN